

**PROVINCIALE STEDENBOUWKUNDIGE VERORDENING MET BETREKKING
TOT HET OVERWELVEN VAN GRACHTEN EN ONBEVAARBARE WATER-
LOPEN, GOEDGEKEURD BIJ MINISTERIEEL BESLUIT VAN 19 DECEMBER 2012**

Artikel 1

Dit besluit bevat voorschriften voor het overwelven of inbuizen van grachten, baangrachten, niet-gerangschikte onbevaarbare waterlopen en onbevaarbare waterlopen van de tweede en derde categorie en is van toepassing op het ganse grondgebied van de provincie Vlaams-Brabant.

Art. 2

Voor de toepassing van deze verordening wordt verstaan onder:

- waterloop: elk deel van het oppervlaktewater dat bestendig of gedurende geregelde tijden op natuurlijke of kunstmatige wijze is ingenomen door stromend water en dat ofwel als waterweg, ofwel als onbevaarbare waterloop ofwel als gracht is ingedeeld;
- gracht: een afvoerweg tot afscheiding, tot afwatering of tot ontwatering van hemelwater, drainagewater, bemalingswater en in voorkomend geval ook afvalwater, die niet bij de waterwegen, en ook niet bij de onbevaarbare waterlopen is ingedeeld;
- baangracht: een gracht die parallel loopt met een weg en als prioriteit heeft het hemelwater van de weg en de aangrenzende percelen op te vangen en af te voeren;
- onbevaarbare waterloop: de waterloop of een deel ervan die niet bij de waterwegen, en ook niet bij de grachten is ingedeeld;
- onbevaarbare waterloop van de tweede, respectievelijk derde categorie: de onbevaarbare waterloop of het deel ervan dat gerangschikt is in de tweede, respectievelijk derde categorie, zoals bepaald in de wet op de onbevaarbare waterlopen van 28 december 1967;
- niet-gerangschikte onbevaarbare waterloop: de onbevaarbare waterloop of het deel ervan dat niet gerangschikt is in de eerste, tweede of derde categorie, zoals bepaald in de wet op de onbevaarbare waterlopen van 28 december 1967

Art. 3

Het overwelven of inbuizen van grachten, baangrachten, niet-gerangschikte onbevaarbare waterlopen en onbevaarbare waterlopen van de tweede en derde categorie is vergunningsplichtig. Een vergunning kan slechts verleend worden indien de overwelving of de inbuizing strikt noodzakelijk is om toegang te krijgen tot een aanpalend perceel. De toegang en dus de overwelving of inbuizing kan maximaal 5 meter breed zijn en per perceel is niet meer dan één toegang vergunbaar. Om uitzonderlijke redenen, die de aanvrager moet motiveren met dwingende technische argumenten, kan een vergunning tot overwelving of inbuizing worden gegeven voor een ander doel dan het verlenen van toegang of kan afgeweken worden van de maximum breedte van 5 meter of van het maximum van één toegang per perceel. De vergunningverlenende overheid beoordeelt of de gevraagde afwijking al dan niet wordt verleend.

Art. 4

De werken dienen uitgevoerd te worden in overeenstemming met volgende richtlijnen:

- a) De overwelling heeft een maximum breedte van 5 meter. Met grondige motivering gegeven door de aanvrager kan een afwijking op deze maximum breedte worden toegestaan.
- b) De overwelling van een gracht, baangracht of niet-gerangschikte onbevaarbare waterloop heeft een minimum diameter van 400 mm. Indien dit om verantwoorde technische redenen noodzakelijk is, kan een andere specifieke diameter opgelegd worden.
- c) De afmetingen van de overwelling van een onbevaarbare waterloop van de tweede en derde categorie zijn in overeenstemming met de afmetingen, vermeld in de beschrijvende tabel van de waterlopen. Indien dit om verantwoorde technische redenen noodzakelijk is, kan een andere specifieke diameter opgelegd worden.
- d) Betonbuizen moeten geplaatst worden in een volledig ontruimde gracht- of waterloopbodem. Ze worden geplaatst zonder schade toe te brengen aan de kanten of oevers en zonder schade toe te brengen aan mogelijk aanwezige nutsleidingen.
- e) De overwelling moet zodanig geplaatst worden dat deze stroomop- en stroomafwaarts volmaakt aansluit met de gedeelten van de gracht of waterloop die behouden blijven.
- f) De werken waarvoor vergunning wordt verleend worden uitgevoerd volgens de regels van de kunst en van deugdelijke bouw, overeenkomstig de aanduidingen van de goedgekeurde tekeningen en/of beschrijving van de werken en de eventuele aanwijzingen die door ambtenaren of beambten van de beheerder van de weg, van de waterloopbeheerder of van de vergunningverlenende overheid worden gegeven.
- g) Het is verboden afvalwater- of hemelwaterleidingen aan te sluiten op de overwelling.

Art. 5

De vergunninghouder of zijn rechtverkrijger is te allen tijde verantwoordelijk voor de goede staat en werking van de overwelling. Hij is verplicht de overwelling te ruimen en vrij te houden van alle obstakels die een goede afwatering verhinderen.

De vergunninghouder of zijn rechtverkrijger mag, door het aanbrengen van de overwelling, nooit de goede afwatering van derden in het gedrang brengen of wijzigen. Hij is eveneens verplicht in de landelijke gebieden, ingeval er geen verharding wordt gepland over de overwelling, de wegberm in een goede staat te onderhouden zodat steeds een gelijkaardig dwarsprofiel van de weg en berm wordt aangehouden.

De vergunninghouder of zijn rechtverkrijger moet ook de nodige maatregelen nemen om te voorkomen dat de overwelling bij de uitvoering van de normale onderhouds- en herstellingswerken aan de gracht of de waterloop, zou beschadigd worden.

Art. 6

De overheid is altijd gemachtigd ambtshalve maatregelen te nemen met het oog op het aanpassen, af- of uitbreken van de overwelling.

Art. 7

Wanneer de te overwelden baangracht is gelegen langs een gewestweg moet vooraf een machtiging aangevraagd worden bij het huidige Agentschap Wegen en Verkeer van het ministerie van Mobiliteit en Openbare Werken van het Vlaamse Gewest.

Art. 8

Overtredingen van deze provinciale stedenbouwkundige verordening worden bestraft zoals bepaald in de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening.

Art. 9

Het besluit van de provincieraad van Vlaams-Brabant van 17 oktober 2006 houdende definitieve vaststelling van de provinciale stedenbouwkundige verordening met betrekking tot het overwelven van grachten, baangrachten en niet-gerangschikte onbevaarbare waterlopen, met uitsluiting van artikel 3 van de verordening door de Vlaamse minister van Financiën en Begroting en Ruimtelijke Ordening bij besluit van 7 februari 2007 goedgekeurd en in het Belgisch Staatsblad bekendgemaakt op 28 februari 2007, wordt opgeheven.

Art. 10

Gemeentelijke stedenbouwkundige verordeningen kunnen dit besluit aanvullen en strengere normen opleggen.

De gemeenteraden brengen de bestaande gemeentelijke stedenbouwkundige verordeningen binnen een termijn van zes maanden in overeenstemming met de voorschriften van deze verordening.

Art. 11

Dit besluit treedt in werking veertien dagen na de bekendmaking in het Belgisch Staatsblad.

MEMORIE VAN TOELICHTING

Algemeen

Overwelvingen hebben een negatieve impact op zowel waterkwantiteit als waterkwaliteit:

- ze wijzigen de waterafvoer, reduceren het bergingsvermogen en de infiltratiemogelijkheden in de gracht of de waterloop en zorgen bij langdurige en of hevige regenval voor opstuwning;
- ze verhogen daardoor de kans op overstromingen en wateroverlast;
- ze verminderen aanzienlijk het zelfreinigend vermogen en werken verontreiniging in de hand;
- ze schaden het beheer van de oever- en bodemvegetatie evenals de oevers zelf en bemoeilijken het onderhoud van de gracht of de waterloop.

Een open gracht of waterloop heeft een groter waterbergend vermogen met een vertraagde afvoer waardoor de kans op wateroverlast verkleint en waardoor het waterinfiltrerend en het zelfreinigend vermogen vergroot. De gracht of waterloop krijgt een hogere natuurwaarde en meer kansen voor natuurontwikkeling doordat de structuurkenmerken ervan worden hersteld.

Daarom streeft de provincie Vlaams-Brabant ernaar de grachten en waterlopen maximaal in open bedding te brengen of te behouden. Zij heeft dit ingeschreven in haar Provinciaal Waterbeleidsplan in 10 punten 'Zorg voor Water', meer bepaald in punt 9 'Weg met storende constructies aan waterlopen'.

De provinciale stedenbouwkundige verordening met betrekking tot het overwelven van grachten en onbevaarbare waterlopen is het aangewezen instrument om deze beleidsdoelstellingen te realiseren.

Artikel 1

Dit artikel beschrijft het toepassingsgebied van de verordening. Omdat het overwelven van waterlopen en grachten duidelijk nadelige effecten heeft op waterkwaliteit én waterkwantiteit, moeten overwelvingen vermeden of althans zo veel mogelijk beperkt worden, en dit voor alle grachten, baangrachten en waterlopen.

Deze verordening is van toepassing op grachten, baangrachten, niet-gerangschikte onbevaarbare waterlopen en onbevaarbare waterlopen van de tweede en derde categorie. De eventuele toelating tot overwelving of inbuizing wordt verleend door middel van een voorafgaande stedenbouwkundige vergunning.

Art.2

Dit artikel vermeldt enkele belangrijke definities. De term 'niet-gerangschikte' waterlopen wordt verkozen boven de term 'niet-geklasseerde' waterlopen, omdat de wet op de onbevaarbare waterlopen van 28 december 1967 spreekt van het 'rangschikken' van waterlopen in de eerste, tweede of derde categorie.

Art. 3

Dit artikel maakt het overwelven of inbuizen van grachten, baangrachten, niet-gerangschikte onbevaarbare waterlopen en onbevaarbare waterlopen van de tweede en derde categorie vergunningsplichtig. Deze mogelijkheid is uitdrukkelijk bepaald in de artikelen 2.3.2 §1 en 4.2.5 van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening.

Wie een gracht, baangracht, niet-gerangschikte onbevaarbare waterloop of onbevaarbare waterloop van de tweede of derde categorie overwelt of inbuist zonder voorafgaande

stedenbouwkundige vergunning, overtreedt de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening en wordt bestraft zoals in de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening bepaald.

Het artikel 3 van de verordening geeft ook aan met welke overwegingen de vergunningverlenende overheid zal rekening houden wanneer zij een aanvraag tot overwelving of inbuizing ontvangt.

Algemeen geldt dat de stedenbouwkundige vergunning tot overwelving of inbuizing gegeven kan worden als:

- de aangevraagde overwelving of de inbuizing strikt noodzakelijk is om toegang te verlenen tot een aanpalend perceel,
- de aangevraagde overwelving of de inbuizing maximaal 5 meter breed is en
- er slechts één overwelving of inbuizing per perceel is.

Deze voorwaarden zijn zo gekozen dat zij ruim volstaan voor alle courante toepassingen. Het zal slechts uitzonderlijk voorkomen dat een overwelving wenselijk is voor een andere reden dan om toegang te verkrijgen tot een aanpalend perceel. Ook zijn er maar zelden gegronde redenen om een tweede toegang tot hetzelfde perceel te vergunnen. De maximum breedte van 5 meter volstaat meestal ruimschoots om een vlotte toegang te verzekeren voor personenwagens, vrachtwagens en landbouwvoertuigen. Voor de toegang tot een individuele woning kan in vele gevallen een smallere toegang van bijvoorbeeld 3 m of 4 m volstaan: het spreekt vanzelf dat er dan ook best een stedenbouwkundige vergunning voor een kleinere overwelving aangevraagd en verleend wordt.

Een aanvrager die bovenstaande algemene voorwaarden volgt, zal bij zijn aanvraag een beperkte verantwoordingsnota voegen, waaruit duidelijk blijkt dat de overwelving of de inbuizing strikt noodzakelijk is om toegang te hebben tot een aanpalend perceel, dat er voor het betrokken perceel geen andere overwelving of inbuizing bestaat of gevraagd wordt, en dat de breedte van de aangevraagde overwelving of inbuizing minder dan of hoogstens gelijk is aan 5 meter.

Een eenvoudige dossiersamenstelling zonder medewerking van een architect volstaat. Dit geldt voor zover er geen werken of handelingen worden uitgevoerd waarvoor de Vlaamse Regering een andere dossiersamenstelling en/of de medewerking van een architect oplegt.

In uitzonderlijke gevallen kan een afwijking van de algemene regel gewettigd zijn. De verordening bepaalt dat afwijkingen mogelijk zijn, maar slechts op basis van een grondige motivering met dwingende technische argumenten. Het is duidelijk dat de verantwoordingsnota bij dergelijke aanvraag meer uitgebreid en beter onderbouwd moet zijn dan in het geval van een aanvraag die aan de algemene voorwaarden voldoet.

De motivering moet verwijzen naar dwingende argumenten van technische aard. Dat kunnen bouwtechnische eisen zijn, maar ook veiligheidsvoorschriften of functionele overwegingen. Als bijvoorbeeld de brandweer een minimum toegangsbreedte van 6 m zou opleggen om een vlotte toegang tot een druk bezochte plaats te verzekeren, dan kan een document waaruit die eis blijkt, als een dwingend technisch argument beschouwd worden.

Andere voorbeelden van afwijkingen op basis van dwingende technische argumenten zijn:

- een breedte van meer dan 5 m, wanneer er geregeld vrachtwagens met oplegger toegang moeten hebben tot een terrein langs een smalle straat en de aanvrager aantoont dat dit onmogelijk is wanneer de overwelling 5 m breed is,
- meer dan een toegang tot een perceel, wanneer op dat perceel een grote handelszaak, een benzinestation, of een ander bedrijf gevestigd is dat zo veel verkeer meebrengt, dat de inrit gescheiden moet worden van de uitrit.

In al deze gevallen moet de noodzaak van een afwijking duidelijk aangegeven worden. Indien de aanvrager zijn motivering met gedegen cijfermateriaal onderbouwt, zal dit de beoordeling door de vergunningverlenende overheid vergemakkelijken. Subjectieve argumenten die te maken hebben met een gewenste inrichting van het terrein of verwijzingen naar reeds bestaande overwelvingen in de omgeving kunnen niet aanvaard worden.

De plicht tot motivering met dwingende technische argumenten heeft tot doel de afwijkingen te beperken tot die gevallen waar de noodzaak ervan duidelijk aangetoond is. Er kan immers geen sprake van zijn dat elke aanvraag tot afwijking ingewilligd wordt. De aanwezigheid van een dubbele garage in of bij een individuele woning is bijvoorbeeld onvoldoende om een bredere overwelling of een dubbele toegang te vergunnen.

De vergunningverlenende overheid onderzoekt de dwingende technische argumenten en beoordeelt of de gevraagde afwijking al dan niet wordt verleend. Algemeen geldt immers dat de vergunningverlener moet nagaan of aan alle verordeningen (gewestelijk, provinciaal of gemeentelijk) voldaan is. Dit impliceert dat de vergunningverlener ook nagaat of voldaan is aan de voorwaarden om een afwijking toe te staan.

Art. 4

Dit artikel bevat richtlijnen voor de uitvoering van de vergunde overwelling of inbuizing.

Art. 5

Dit artikel bevat richtlijnen voor het onderhoud van de vergunde overwelling of inbuizing en legt enkele randvoorwaarden vast.

Art. 6

Dit artikel bepaalt dat de overheid altijd gemachtigd is ambtshalve maatregelen te nemen met het oog op het aanpassen, af- of uitbreken van de overwelling.

Hoewel het vanzelfsprekend helemaal niet de bedoeling is vergunde overwelvingen of inbuizingen achteraf te wijzigen of uit te breken, kan het in uitzonderlijke gevallen gebeuren dat een wijziging of afbraak nodig is.

Het uitbreken van een overwelling is bijvoorbeeld wenselijk als een perceel achteraf een nieuwe en vlotte toegang verkrijgt langs een andere weg, waardoor de bestaande overwelling niet langer gebruikt wordt. Het aanpassen van een overwelling zou noodzakelijk kunnen zijn als het debiet in de baangracht, gracht of waterloop sterk gewijzigd is.

Art. 7

Dit artikel bevat specifieke bepalingen voor baangrachten, die gelegen zijn langs een gewesteweg.

Voor het overwelden van een gracht of een onbevaarbare waterloop geldt in de praktijk de volgende procedure:

- De vergunningverlenende overheid beoordeelt of de aanvraag in overeenstemming is met de verordening, met inbegrip van de voorwaarden om af te wijken van de algemene regel (artikel 3).
- Indien het gaat over een baangracht langs een gewestweg, moet de aanvrager ook een machtiging vragen aan het Agentschap Wegen en Verkeer (artikel 7).
Het artikel 7 wijzigt niets aan de bestaande regelgeving. De verplichting om een machtiging te vragen aan de wegbeheerder bestaat immers altijd.
Dit artikel vestigt er de aandacht van de aanvrager op dat er in dit geval, behalve een stedenbouwkundige vergunning, ook een machtiging vereist is. Het is wellicht niet overbodig dit uitdrukkelijk te vermelden in de verordening, in de eerste plaats voor de particulier, die een baangracht wil overwelden om toegang te krijgen tot zijn perceel.
- Indien het gaat over een waterloop van derde of tweede categorie, moet de vergunningverlener ook een advies vragen aan de deputatie. Als dit advies gunstig is, geldt het als machtiging. Omdat de vergunningverlener vertrouwd is met de regelgeving, moet deze verplichte adviesvraag niet uitdrukkelijk in de verordening vermeld worden.

Art. 8

Dit artikel behandelt de handhaving. Omdat het overwelden of inbuizen van grachten, baangrachten, niet-gerangschikte onbevaarbare waterlopen en onbevaarbare waterlopen van de tweede en derde categorie vergunningsplichtig is, gebeurt de bestraffing van overtredingen zoals bepaald in de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening.

Art. 9

Dit artikel heft de vroegere verordening op.

Art. 10

Dit artikel bevat bepalingen over bestaande gemeentelijke stedenbouwkundige verordeningen met betrekking tot het overwelden van baangrachten, en legt beperkende voorwaarden op aan toekomstige gemeentelijke stedenbouwkundige verordeningen. Gemeentelijke verordeningen mogen immers niet tegenstrijdig zijn met de provinciale verordening.

Art. 11

Dit artikel legt het ogenblik van de inwerkingtreding vast.